Zaaknummer: 5008-2025
Documentnummer: 5008-2025:360436

Raadsvergadering d.d. 8 mei 2025

Aan de raad,

Onderwerp
Woonwagenbeleid Laarbeek 2025

Portefeuillehouder
R.A.G. van den Berkmortel

Beslispunten

1. Vast te stellen het 'Woonwagen- en standplaatsenbeleid gemeente Laarbeek'.
2. Een bedrag van €120.000,- beschikbaar te stellen voor verdere onderzoekskosten en deze te dekken uit de algemene reserve.

Samenvatting
Door vaststelling van het gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid, het verhuurbeleid standplaatsen en de beleidsregels inschrijving en toewijzing woonwagenstandplaatsen ontstaat er een integraal woonwagenbeleid in de gemeente Laarbeek. Dit beleid is erop gericht om het wonen in woonwagens in familieverband verder mogelijk te maken conform de Europese mensenrechtelijke kaders.

Aanleiding
Er heerst krapte op de woningmarkt: in heel Nederland en ook in Laarbeek. Het tekort aan standplaatsen voor woonwagenbewoners is hier onderdeel van. In 1999 is de Woonwagenwet ingetrokken, werd het woonwagenbeleid gedecentraliseerd en was het concrete resultaat hiervan dat er steeds minder standplaatsen voor woonwagens kwamen. Dit beleid was niet in overeenstemming met de rechten van de mens.

In 2014 oordeelde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens namelijk dat de eigen cultuur van woonwagenbewoners gerespecteerd moet worden en dat overheden verplicht zijn om die levensstijl te faciliteren. Ook het Nederlandse College voor de Rechten van de Mens en de Nationale Ombudsman oordeelden vergelijkbaar. Vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is in juli 2018 een beleidskader 'Gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid' opgesteld met de opdracht aan gemeenten om dit te vertalen naar lokaal beleid.

Als gemeente Laarbeek geven we nu met dit voorliggende, nieuwe woonwagen- en standplaatsenbeleid ten eerste concrete invulling aan de zorgplicht voor de huisvesting van inwoners, waaronder woonwagenbewoners. Ten tweede geven we met dit beleid ruimte aan de woonwagencultuur en voorzien we in voldoende woonwagenstandplaatsen voor deze doelgroep. Met de beleidsregels inschrijving en toewijzing geven we ten slotte praktische 'spelregels' voor de toewijzing en verdeling van de bestaande en nieuw te ontwikkelen woonwagenstandplaatsen.

Met dit collegevoorstel formuleren we de gemeentelijke visie op woonwagen- en standplaatsen en werken we deze tevens een slag concreter uit. Samen vormt dit het

'woonwagenbeleid gemeente Laarbeek 2025'. Dit beleid sluit aan bij bovengenoemde juridische uitspraken en het beleidskader van het Rijk. Met dit woonwagen- en standplaatsenbeleid en de beleidsregels inschrijving en toewijzing woonwagenstandplaatsen formuleert de Raad een heldere visie, duidelijke kaders en toewijzingsregels voor woonwagenstandplaatsen en de toewijzing ervan in de gemeente Laarbeek.

Beoogd effect en/of resultaat

Voldoen aan de zorgplicht die de gemeente heeft voor de huisvesting van woonwagenbewoners, te karakteriseren als volgt:

- Beleid beoogt het terugdringen van het woningtekort voor deze aandachtsgroep.
- De gemeente zorgt voor goede, adequate en leefbare huisvesting voor woonwagenbewoners ter voldoening aan de voor deze doelgroep bijzondere eisen van het mensenrechtelijk kader.
- Daarin wordt rekening gehouden met het bijzondere karakter van de eigen cultuur waarbij het wonen in familieverband centraal staat.
- Beleid gaat uit van herstructurering, uitbreiding en/of vernieuwing van bestaande locaties binnen de gemeente.

Het voorliggende woonwagen- en standplaatsenbeleid heeft als beoogd resultaat om de visie van de gemeente Laarbeek op de huisvesting van specifiek de doelgroep woonwagenbewoners te formuleren. Deze visie wordt aangevuld met uitgangspunten die tezamen het kader vormen voor de vertaling van woonwagen- en standplaatsbeleid naar concrete uitvoering binnen de gemeente (m.n. projecten). Om die vertaling goed en praktisch te maken, zijn een aantal van de uitgangspunten ten slotte nader uitgewerkt.

De 'Beleidsregels inschrijving en toewijzing woonwagenstandplaatsen gemeente Laarbeek' hebben als doel om duidelijkheid te geven aan geïnteresseerden in een woonwagenstandplaats welke regels gelden voor de inschrijving als standplaatszoekende en toewijzing ervan.

Argumenten

1.1 Krapte op de woningmarkt geldt ook voor woonwagenbewoners

De krapte op de woningmarkt geldt ook voor de doelgroep woonwagenbewoners. De gemeente Laarbeek werkt in dit woonwagen- en standplaatsenbeleid haar visie uit op de huisvesting van deze doelgroep en daarmee hoe zij om wil gaan met de woningbehoefte van deze specifieke doelgroep. De vaststelling van dit beleid maakt duidelijk wat deze visie is, welke uitgangspunten daarbij horen en hoe de gemeente deze uit wil werken naar de praktijk. Dit alles biedt duidelijkheid aan de doelgroep zelf en alle andere inwoners en betrokkenen (bijvoorbeeld ontwikkelaars in woningbouwprojecten).

1.2 Landelijk beleidskader 'Gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid' van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2018) waarmee/waarbinnen de gemeente lokaal woonwagenbeleid ontwikkelt, zie bijlage D.

1.1.1 De gemeente stelt het beleid voor woonwagens en standplaatsen vast als onderdeel van het volkshuisvestingsbeleid.

1.1.2 Het beleid dient voldoende rekening te houden met en ruimte te geven voor het woonwagenleven van woonwagenbewoners.

1.1.3 Hiervoor is nodig dat de behoefte aan standplaatsen helder is.

1.1.4 Corporaties voorzien in de huisvesting van woonwagenbewoners voor zover deze tot de doelgroep behoren.

1.1.5 De afbouw van standplaatsen is niet toegestaan (behoudens uitzonderlijke omstandigheden) zolang er behoefte is aan standplaatsen.

1.1.6 Een woningzoekende woonwagenbewoner die dit wenst, heeft binnen een redelijke termijn kans op een standplaats.

1.3 Door samenhangend beleid wordt recht gedaan aan het wonen in een woonwagen binnen het mensenrechtelijk kader

Dit gebeurt door vaststelling van drie beleidsstukken:

1. Woonwagen- en standplaatsenbeleid gemeente Laarbeek 2025 zorgt ervoor dat met de specifieke woonbehoefte van woonwagenbewoners rekening wordt gehouden. Er wordt (op termijn) een situatie bereikt, dat voor de doelgroep voldoende standplaatsen beschikbaar zijn, zodat woonwagenbewoners binnen een redelijke termijn een standplaats kunnen krijgen. Het impliciete dan wel expliciete uitsterfbeleid wordt daarmee een halt geroepen.
2. Het verhuurbeleid biedt duidelijkheid/rechtszekerheid en bescherming tegen discriminatie zodat de mensenrechten zoals vastgelegd in het publiekrechtelijke beleid ook privaatrechtelijk beschermd worden.
3. Beleidsregels inschrijving en toewijzing woonwagenstandplaatsen gemeente Laarbeek 2025. Het beleid maakt het noodzakelijk om te komen tot objectieve voorwaarden die gelden voor inschrijving en de wijze waarop de volgorde bij toewijzing bepaald wordt. Dit is goed voor transparantie van gemeentelijk handelen, het vergroting van het draagvlak van beleid onder de doelgroep en daarmee toekomstbestendig.

Stukken 2 en 3 zijn een collegebevoegdheid en zijn gelijktijdig met dit raadsvoorstel vastgesteld.

1.4 Draagvlak bij woonwagenbewoners

Voor het opstellen van dit beleid en bijbehorende stukken is een breed participatietraject gevolgd. Met alle woonwagenzoekenden zijn individuele gesprekken gevoerd. Het rapport dat hierover is opgesteld is als Bijlage F toegevoegd. Uit de groep woonwagenzoekenden is een representatieve klankbordgroep samengesteld die betrokken is bij het opstellen van de stukken en die ook in het vervolgproces betrokken blijft. Daarnaast zijn de conceptstukken in februari naar alle woonwagenbewoners gestuurd en hebben ze daarop kunnen reageren.

2.1 Er is budget nodig voor verder onderzoek

Na vaststelling van het woonwagenbeleid kan er verder gegaan worden met onderzoeken voor uitbreiding en verkoop van de huurstandplaatsen waarop een private woonwagen staat. Deze onderzoeken worden uitgevoerd door externe gespecialiseerde bureaus. Deze kosten worden gedekt uit de algemene reserve. Op een later moment in het proces zullen er 8 standplaatsen met daarop een private woonwagen worden verkocht. De opbrengst daarvan zal dan weer terugvloeien naar de algemene reserve.

Kanttekeningen o.a. financiële, juridische, communicatieve en veiligheidsaspecten

1.1 Het alternatief voor het voorgestelde woonwagen- en standplaatsenbeleid is om enkel het Beleidskader Wonen als kaderstellend document te hanteren voor de visie op woonwagen- en standplaatsenbeleid. Het Beleidskader Wonen is summier op dit onderwerp en herbergt het risico te weinig richtinggevend te zijn voor de vertaling naar de praktijk (bijvoorbeeld naar woningbouwprojecten). Het voorgestelde beleid geeft deze richting veel meer en daarmee duidelijkheid.

1.2 Normalisatie:(verhuur)beleid tijdelijk van karakter

Het hebben van gemeentelijk woonwagenbeleid impliceert een verbijzondering van een groep die bij wet gelijk is aan iedere andere woningzoekende in het sociale segment. Een deel van het beleid is niet bedoeld om ten eeuwigen dage voort te laten bestaan. Het is vooral gericht om de huidige situatie op de woonwagenlocatie Havenweg te Aarle-Rixtel te regelen (normaliseren) met het oog op (zoals het ook beschreven staat in het beleidskader van BZK uit 2018) een overdracht ervan aan de woonwagenbewoners zelf. Daarbij gaat het specifiek om het privaatrechtelijke verhuurbeleid dat immers onlosmakelijk is verbonden aan het in bezit hebben van standplaatsen. Zodra eigendomsoverdracht heeft plaatsgevonden is het niet meer nodig om eigen regels op dit punt te hebben.

1.3 Overdracht aan woningcorporaties

De woningcorporaties zijn op grond van het beleidskader van BZK gehouden invulling te geven aan hun wettelijk voorgeschreven volkshuisvestelijke taak ten aanzien van mensen met een inkomen beneden de huurtoeslaggrens. De verwachting is, dat de volkshuisvestelijke prestatieafspraken die voor 2025 in voorbereiding zijn een afsprakenkader gaan bevatten die kan dienen voor de gezamenlijke aanpak.

Financiën

Na vaststelling van het woonwagenbeleid kan er verder gegaan worden met onderzoeken voor uitbreiding en verkoop van de huurstandplaatsen waarop een private woonwagen staat. Deze onderzoeken worden uitgevoerd door externe gespecialiseerde bureaus. Deze kosten van €120.000,- worden gedekt uit de algemene reserve. Op een later moment in het proces zullen er 8 standplaatsen met daarop een private woonwagen worden verkocht. De opbrengst daarvan zal dan weer terugvloeien naar de algemene reserve.

Mogelijk dat – als uitvloeisel van de vaststelling van de plannen van aanpak voor de (bestaande) locaties – er een toekomstige budgetvraag ontstaat die (deels) voor rekening van de gemeente komt. Een en ander is bovendien afhankelijk van de

uitkomsten van het overleg met de corporatie(s); immers zij zijn op grond van het Beleidskader Gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid (primair) verantwoordelijk voor de aanleg standplaatsen en levering van huurwoonwagens; de taak van de gemeente is in beginsel beperkt tot het bestemmen van gronden.

Communicatie

Er heeft een inventarisatie plaatsgevonden van geïnteresseerden in een woonwagenstandplaats om een goed beeld te kunnen vormen van de omvang van de doelgroep en hun woonwensen.

De inventarisatie vond plaats in de vorm van persoonlijke gesprekken met mensen die nu in een woonwagen wonen, maar ook met de mensen die vroeger in een woonwagen woonden en graag weer in een woonwagen willen wonen. De gesprekken waren met (voormalige) woonwagenbewoners uit Laarbeek (niet uit andere gemeenten).

De informatie uit deze gesprekken zullen -waar mogelijk- betrokken worden bij de uitwerking van het voorliggende woonwagen- en standplaatsenbeleid en de beleidsregels.

Er is een klankbordgroep gevormd met woonwagenzoekenden van de verschillende locaties waar het voorgestelde beleid mee is besproken. Deze klankbordgroep wordt ook bij de verdere uitwerking betrokken.

Het vastgestelde beleid zal aan de huidige huurders van standplaatsen en de woonwagenbewoners op de wachtlijst worden uitgereikt en van uitleg worden voorzien. De adviseur woonwagenzaken is via e-mail, WhatsApp en telefoon 24/07 voor hen benaderbaar. Hier wordt al veelvuldig gebruik van gemaakt. Communicatie vindt daarmee rechtstreeks plaats met direct betrokken personen. Belangrijke thema's hierin zijn het creëren van standplaatsen met huurwoonwagens, het afstammingsbeginsel en het wonen in familieverband. De adviseur woonwagenzaken vormt zo de schakel tussen de gemeente en de doelgroep.

Vervolgstappen

Er wordt een inschrijfsysteem voor woonwagenstandplaatsen en woonwagens opgezet. Ook wordt gezocht naar locaties voor de aanleg van nieuwe woonwagenstandplaatsen, waarbij vooral wordt gekeken naar uitbreiding van de reeds aanwezige woonwagenlocaties. Wij informeren u zodra wij locaties in kaart hebben gebracht.

Planning

Na vaststelling van het beleid wordt gestart met:

1. Het organiseren van de inschrijving als geregistreerde standplaatszoekenden voor leden van de doelgroep;
2. Het opstellen van een plan van aanpak c.q. uitvoeringsplan (her)inrichting bestaande woonwagenlocaties en/of nieuwe locatie(s);
3. Overleg met de woningcorporaties voor het realiseren van huurstandplaatsen met huurwoonwagens.

Voor de uitvoer van de Beleidsregels inschrijving wachtlijst en toewijzing woonwagenstandplaatsen worden geen extra taken voorzien; het betreft immers een zeer kleine groep standplaatszoekenden.

Bijlagen (meegezonden stuk(ken), ter inzage gelegde stukken)

1) Concept Raadsbesluit
A. Woonwagenbeleid Laarbeek 2025;
B. Onderbouwing Woonwagenbeleid Laarbeek 2025;
C. Verhuurbeleid Woonwagenstandplaatsen Laarbeek 2025;
D. Beleidskader Gemeentelijk Woonwagen- en Standplaatsenbeleid, BZK (2018);
E. Beleidsregels inschrijving wachtlijst en toewijzing woonwagenstandplaatsen (2025);
F. Rapport inventarisatie woonbehoefte 2024;
G. Wegwijzer gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid, VNG (2021);
H. Onderzoek kosten woonwagenstandplaatsen, BZK (2022).

Het college van burgemeester en wethouders,

de gemeentesecretaris van Laarbeek



J.W.M. van de Ven

de burgemeester van Laarbeek



L.A.G.P. van der Aa